

cve

Center mot
våldsbejakande
extremism

Uppdrag: att förebygga våldsbejakande extremism

Socialchefsdagarna i Umeå 26 september 2019

Sari Röpötti, senior rådgivare

Center mot våldsbejakande extremism

- 1 januari 2018
- Brå
- Från kultur- till justitiedepartementet
- Yttersta målet är att förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism
- Arbeta utifrån huvudsakligen kriminalpolitiska utgångspunkter
- Centrets personal

Våldsbejakande extremism

- *”Individer, grupperingar och organisationer som hålls samman av en ideologi och betraktas som våldsbejakande genom att de utifrån denna förespråkar, främjar, eller utövar våld, hot, tvång eller annan allvarlig brottslighet för att uppnå förändringar i samhällsordningen; påverka beslutsfattandet eller myndighetsutövningen eller hindra enskilda individer från att utöva sina grundlagsfästa fri- och rättigheter” (Säkerhetspolisen 2019).*

Vit makt-miljön

- Nationell gemenskap baserad på etnicitet
- Antisemitismen och föreställningen om en judisk konspiration
- Mansdominerad miljö
- Regionala områden: Värmland, Dalarna, Stockholm, norra Skåne, Småland och "Trestadsområdet" (Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg).
- Organisationer och grupperingar
  - Nordiska motståndsrörelsen (NMR)
  - Nordisk styrka (NS)

Våldsbejakande islamistiska miljön

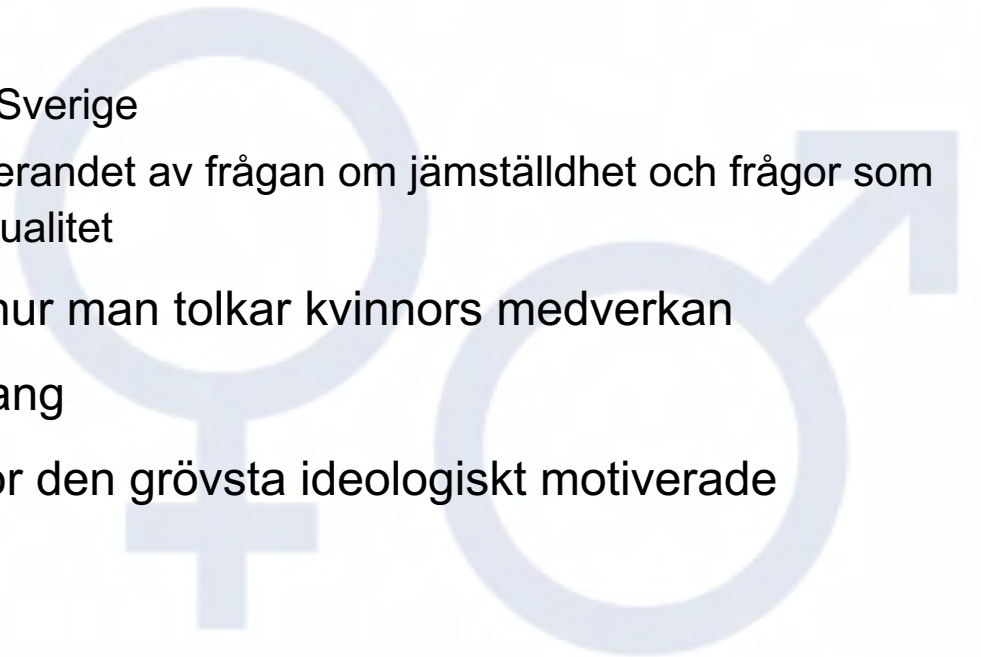
- Salafism - fundamentalistisk tolkning av islam
- Organisationer och grupperingar
  - Islamiska staten (IS)
  - al-Qaida (AQ)
  - al-Shabab (HSM)
- Mellan år 2012-2017 reste cirka 300 individer från Sverige för att ansluta sig till olika våldsbejakande islamistiska grupperingar i konfliktområdena i Syrien och Irak.
  - Män (85-90%), Kvinnor (10-15%).
  - Majoriteten mellan 15-30 år
  - Rest från främst Stockholm, Göteborg och Malmö

Autonoma miljön

- Antifascism, antikapitalism och antiimperialism
- Jämlikt och klasslöst samhälle
- Regionala områden: Stockholm, Göteborg och Malmö
- Mansdominerad miljö
- Nätverk och grupperingar
  - Antifascistisk aktion (AFA)
  - The Autonomous Revolutionary Nordic Alliance (ARNA)

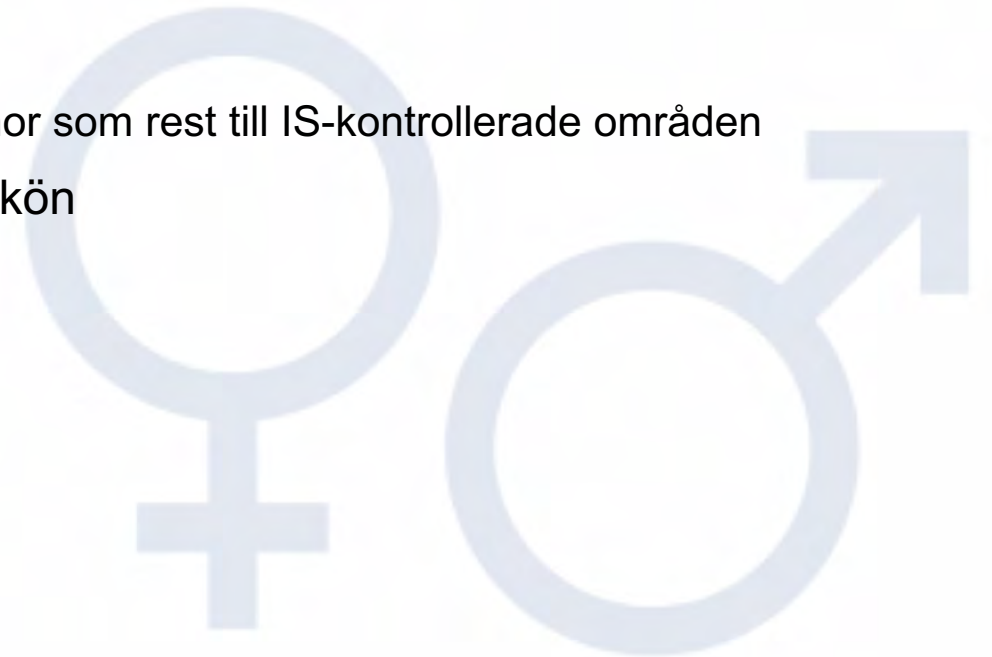
Genusdimensioner inom våldsbejakande extremism

- Mansdominerade miljöer
  - Karaktäriseras av yngre män i 20-årsåldern
  - Kvinnor utgör minoritet inom samtliga våldsbejakande miljöer i Sverige
  - Autonoma miljön särskiljer sig från övriga miljöer genom inkludering av frågan om jämställdhet och frågor som bejakar icke-heteronormativa föreställningar om genus och sexualitet
- Kvinnor betraktas ofta sakna politiska motiv, vilket påverkar hur man tolkar kvinnors medverkan
- Maskulinitet och femininitet som dragningskraft till engagemang
- Män innehar ofta ledande positioner och står generellt sett för den grävsta ideologiskt motiverade brottsligheten

Genusdimensioner inom våldsbejakande islamism

- Mansdominerad miljö
  - Omkring 10-15 procent kvinnor, omkring 25 procent kvinnor som rest till IS-kontrollerade områden
- Konservativa och stereotypa/traditionella föreställningar om kön
  - Heteronormen rådande
- Män och kvinnor betraktas ha kompletterande roller
- Kvinnor har ideologiskt exkluderats från strid
  - Defensiv jihad – jihad som en individuell plikt för alla muslimer.
    - Kvinnliga självmordsbombare i AQI/IS

Genusdimensioner inom vit makt-miljön

- Mansdominerad miljö
  - Omkring 10 procent kvinnor
- Konservativa och stereotypa/traditionella föreställningar om kön
  - Kärnfamiljen – kompletterande roller
  - Heteronormativitet
  - Homosexualitet ett moraliskt och politisk hot – betraktat som ett "judiskt påfund"
  - Hot mot den egna "rasen"

Genusdimensioner inom autonoma miljön

- Mansdominerad miljö
  - 20-25 procent kvinnor – mer kvinnor engagerade inom enfrågerörelser såsom djurrättsfrågor
    - Kvinnor mer centrala i misstanke om ideologiskt motiverad brottslighet
- Inkluderande av frågor kopplat till jämlikhet och kön
  - Antihierarkisk, antisexism, antihomofobi
  - Problematisering av heteronormativa könsmönster
- Maskulinitetsroller och våldsanvändning utmanas och kritiseras
  - Efter Göteborgskravallerna 2001 en riktning bort från våld
  - Våld som det ”nödvändigt onda”
    - Våld kritiseras för att lyfta fram machokultur, hierarkier, elitism etc.

Vad är centrets uppdrag?

- Utveckla det förebyggande arbetet på alla nivåer
- Bidra till samordning och effektivitet
- Ge behovsanpassat stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer
- Samla och sprida kunskap – verka för en kunskapsbaserad praktik

Förebygga

cve
Center mot våldsbejakande extremism

Förebygga våldsbejakande extremism och terrorism

Terrorism är en extrem form av våldsbejakande extremism. Syftet med insatser i det förebyggande arbetet är att motverka radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremistiska miljöer och att förhindra att personer begår ideologiskt motiverade brott eller utövar våld och förmåga att begå terroristattentat. Området berör även brottsförebyggande arbete. Regeringens förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism delas in i fem områden.

> Förebygga våldsbejakande extremism och terrorism

Område 1: Center mot våldsbejakande extremism

Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet är regeringens viktigaste förebyggande åtgärd. Nationell samordning krävs därför att många olika aktörer måste vara aktiva i arbetet, men också för att aktörer kunna stötta kommunerna i att utveckla sitt förebyggande arbete.

> Center mot våldsbejakande extremism

Område 2: Förebygga radikaliserig till våldsbejakande extremism

Det är viktigt att minska grundvärnerna för antidemokratiska besvär och våldsbejakande ideologier. På uppdrag av regeringen har myndigheter tagit fram kunskap och vägledning till olika personalgrupper, som till exempel fridsledare, lärare, socialarbetare, poliser och personer verksamma inom trossamfund.

> Område 2 Förebygga radikaliserig till våldsbejakande extremism

Område 3: Insatser till individer i riskzonen för radikaliserig

Socialstyrelsen har tagit fram vägledning och kunskap om vilka insatser som kan riktas till personer som riskerar att involveras i eller redan är involverade i våldsbejakande extremistiska grupper.

> Område 3 Stöd individer i riskzonen för radikaliserig

Område 4: Stöd att lämna våldsbejakande extremistiska rörelser

För att personer ska lämna våldsbejakande extremistiska rörelser behövs insatser för att återintegrera dem i samhället. Insatserna har handlar om att lämna, anpassa erbjudanden och åtgärder som exempelvis mentorer eller undervisningsstöd.

> Område 4 Stöd att lämna våldsbejakande extremistiska rörelser

Område 5: Stärka nordiskt och internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte

Kunskapsutbyten och samverkan på internationell nivå har bidragit till att utveckla det svenska arbetet mot våldsbejakande extremism. Sverige deltar i flera nätverk på nordiskt och internationell nivå.

> Område 5 Stärka nordiskt och internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte

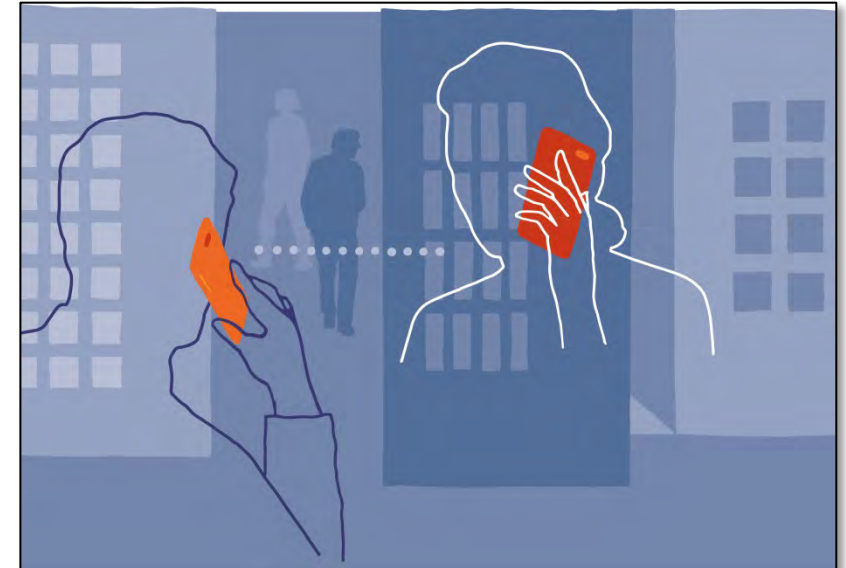
Behovsanpassat stöd till kommuner

- Uppsökande stöd
- Stödinsatser vid efterfrågan

CVE:s stödtelefon för yrkesverksamma

Telefon: 08-527 44 290

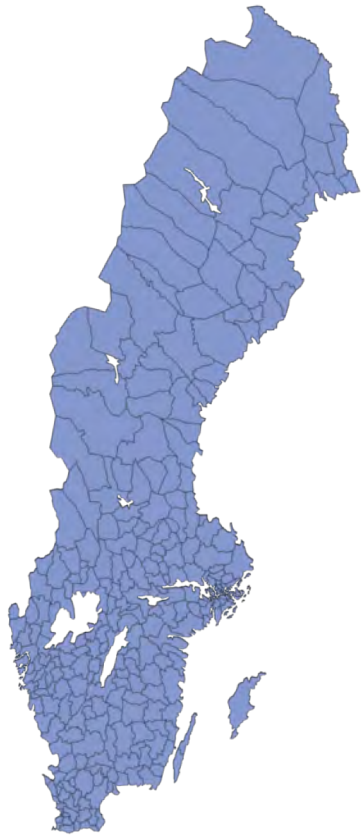
Öppettider: Måndag-fredag 9.00 - 15.00 (helgfria vardagar)

cve

Kommunernas roll

- Det breda förebyggande arbetet
- Utbildning
- Metoder och beredskap
- Särskilda insatser
- Lägesbild
- Kommunikation

CVE:s tankar om lägesbild

- En eller två personer ansvarar för att hålla i lägesbilden (VBE-samordnaren)
- Lägesbilden handlar inte om individer utan förekomsten av fenomenet
- Lägesbilden bör uppdateras löpande. Och redovisas årligen.
- Nyttja befintliga "tvärgrupper" i kommuner (BF-grupper/Trygghetsgrupper/andra grupper)

Tre delar i en VBE-lägesbild

- 1) Omvärldsbevakning
- 2) Kommunens "inre liv"
- 3) Externa samverkanspartners (Polis, Bostadsbolag, Civilsamhälle och andra)

Stöd till kommuner i frågan om vuxna och barn som har återvänt eller återvänder från före detta IS-kontrollerade områden i Syrien och Irak

- Information från Säkerhetspolisen om vilka kommuner
- Kunskapsdag den 24/4
- CVE erbjuder enskilt stöd

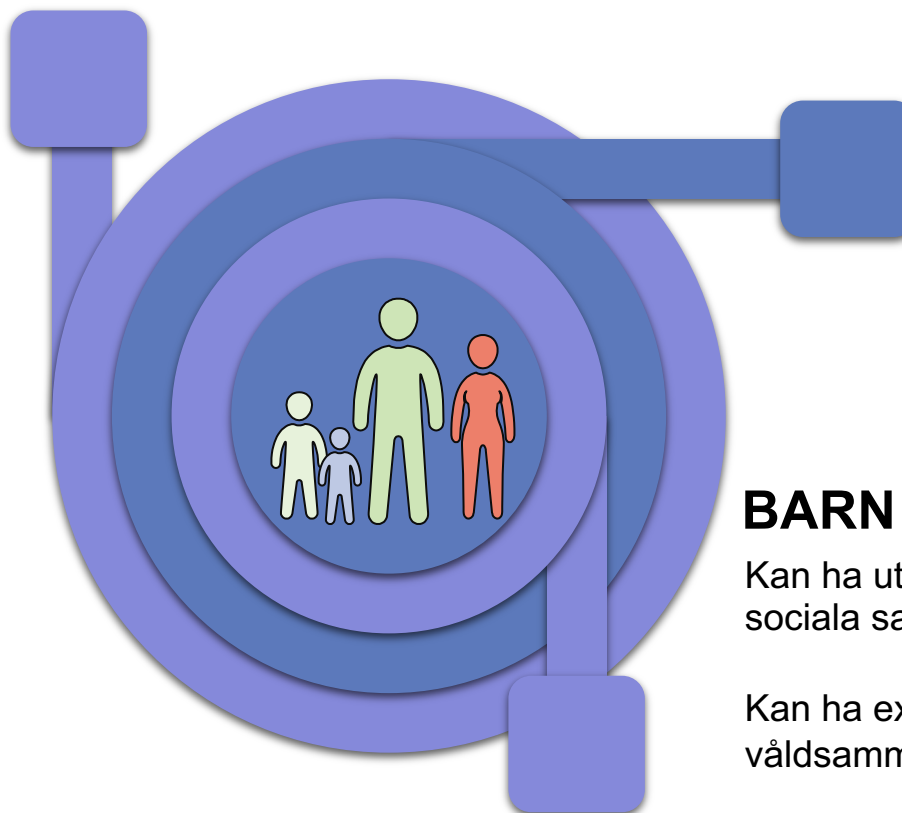
Vilka är de som återvänder?

MÄN

Trolig erfarenhet/ lärdomar från strid

Sannolikt involverade i, och/eller utsatta för, krigs- och terrorbrott

Haft varierande roller inom det terrorstyrda området

KVINNOR

Kan haft en viktig roll som stödjande familjefunktion

Kan vara drivna av att bidra i formandet av kalifatet

Involverad i rekrytering/ indoktrinering

Kan även tränats med vapen/ deltagit i strider

BARN

Kan ha utsatts för indoktrinering med utbildning/ sociala sammankomster

Kan ha exponerats för och deltagit i strid samt andra våldsamma aktiviteter från tidig ålder

Högst sannolikt traumatiserade

Mottagande av personer som återvänder från IS-kontrollerade områden i Syrien och Irak

För kommunen att förbereda:

- Samla alla aktörer
- Insatser för barn och vuxna
- Kunskap för personal
- Arbete i skolan
- Arbete i områden med invånare
- Kommunikation

Socialtjänstens uppdrag

- Bidra med kunskap till lägesbilden och delta i samverkan
- Förebyggande insatser: föräldrastöd, områdesarbete, fältassistenter, gruppverksamhet
- Utredningsansvar
- Insatser till barn: kontaktperson, samtalsstöd, missbruksbehandling, familjebehandling, stöd för barn som upplevt våld
- Insatser till vuxna: arbetsmarknadsstöd, boende, missbruksbehandling, försörjningsstöd, samtalsstöd, föräldrastöd, anhörigstöd, SIG, avhoppverksamhet

Utmaningar som socialtjänsten lyfter

- Metoder och bemötande
- Kunskap
- Laddad fråga
- Uppsökande arbete
- Säkerhetsfråga
- Sekretess

Medskick

- Använd redan befintliga tvär- och samverkansgrupper
- Medvetandegör genom kunskap
- Ordinarie arbetssätt
- Ta hjälp vid behov av kunskap och stöd
- Närvaro i lokalsamhället

Kontaktuppgifter

Sari Röpötti

sari.rompotti@cve.se

www.cve.se